

A lap szellemi részét illető közlemények a lap szerkesztőségéhez intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 10— K.
Félévre 5— K.
Negyedévre . . . 2-50 K.
Egyes szám ára 20 fill.

GYERGYÓ

A szerkesztésért felelős: Sándory Mihály. Főmunkatárs: Dr. Novák Albert. — Megjelenik vasárnap reggel.

HIRDETMÉNYEK DIJA:
1 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 30 fill.
—
Nyitttér soronként 50 fillér.
—
Hirdetéseket a kiadóhivata vesz fel.

Közélet.

Más világban nem úgy van, de nálunk, ebben a forró, politizáló időszakban a közélet egyet kezd jelenteni a politikai tevékenységgel.

A politikus magának követeli, hogyha nem egy nap alatt, de legfőbb kilenc hónap alatt többet tett a tisztviselőkért — a népet bizonyára kifelejtette — mint összes halott és élő elődei Magyarország fennállása óta.

Mi, akik a vármegyében már hosszú éveken át dolgoztunk és valamennyien, kik szintén egy rövid életen át dolgoznak itt mai napig, úgy tudtuk, hogy a tisztviselőkért és a népért nem egy ember dolgozott eredményesen dicsekvés nélkül, hanem az összesség és az egyesek munkáját a sokak munkája tette lehetővé.

Ezen újkori nagy, de lényegében nem látszó munka dicsőségére kár úgy verni a mellet, mert ha belül az oszlopok nincsenek jól kiépítve, bizony a döntéstől behajlik az a mell és félszegség származik belőle.

Tisztviselőinket nem szívesen látuk politikusok oldalán, mert ennek többségük kárát vallotta és elenyésző kis részükön és e részben is többségén érdemén felül segített a politika.

Annyira elfogultak azonban nem voltunk, hogy midőn egyiknek szabadalma van politizálásra, másikat attól helyesnek tartottuk volna eltiltani.

Elénk emlékekben e kormányválságot megelőző válság alkalmával történt feliratozás, mikor nagyszámu vármegyei tisztviselőnek és közalkalmazottnak kérvényt kellett aláírnia a főispán marasztalása céljából. Bár ezt a kérvényezést, aláírásokat tisztviselők részéről már akkor kikényszerítettnek tekintettük, bizonyára e politikai demonstráció mindeniknek az érdemi oldala súlyosbítására könyveltetett el, mert hiszen nem fenyegető, hanem még tiltakozó hang sem jött ki egyik fölöttes hatóság ajkáról sem.

Amint értesülünk, a mostani kormány alakulásakor ugyanaz történt, csak hogy másik oldalra, nem főispánmentésre, hanem távoztatásra érdekeltek.

Nem tudjuk a három vármegyei tényleges tisztviselő nevét, kik ez eljárásban résztvettek, csupán azt jegyezzük meg, hogyha szabad volt demonstrálni minden károsodás nélkül ellenkező irányban vármegyei főtisztviselőknek röviddel ezelőtt, a háromnak ténykedése, mint az előzően megengedett tevékenység következménye, más elbírálás alá még gondolatban sem eshetik.

Hogyha megengedett, sőt kedves az, hogy köztisztviselő kir. tanfelügyelő alig hogy a vármegye határát átlépte, politikai lap szerkesztésével hetenkint legalább egyszer demonstráljon a főispán személye és politizálása mellett, akkor a három megyei tisztviselő demonstrációja, kik talán eddigi munkálkodásuk közben először ezuttal demonstráltak, fenyegetést a főispántól jogosan nem válthat ki.

A közszabadságoknak megdöbbenő alkalmazását látjuk itt a volt Károlyi-párti és ha engedtetik, még ki tudja milyen pártivá átalakuló főispántól.

Hivalkodás helyett nézzen vissza a vármegye multjába és ott bizonyára azt fogja látni, hogy a tisztviselői szabadságnak általa alkalmazásba venni szándékolt magyarázata sehol elő nem fordult.

Csikvármegyét a csikvármegyeiek építették fel a multban, arra a vármegye népének és tisztviselőkarának nincs szüksége, hogy a felépített épületre idegenből importált vezető állítsassék, kinek az legyen feladata, hogy a meglevő épületre idegeneket importáljon és ezekkel a kész épület egy-két tégláját piszkáltassa, azoknak rosszasságát óhajtván közösen megállapítani, saját idegenből behozott téglájukat igyekezzenek helyette tenni.

Igyekeztek meddő, mert a kőfalba, ha sikerül is idegen téglájukat behelyezni, az idegen marad és mint oda nem való, ki fog onnan esni.

Akárhogy is lekicsinyeli az új vezető a vármegye közönségét, midőn úgy véli, hogy a nála újabb vezető nem lesz csikvármegyei, mégis annak kell következnie, mert tanulhattunk a multból, hogy bárki a csikvármegyeiek közül annyi munkát fog produkálni vármegyéjeért, mint az importként behozott vezető.

Vármegyénkben nem beszélgetések kellenek, hanem munka és mi e szerint értékelünk a beszélgetések nem takarják el előttünk a valót, hogy valójában semmi eredményt felmutatni nem tudnak.

Hadikárok ügye! Hat hónap óta minden hivatalos és félhivatalos főispáni lap hetenkint irta, hogy a következő héten jönni fog a kártalanítás.

Mi történt!

Egy-kettő protekciótól eltekintve ma is minden bizonytalan e téren. Sőt ha való az, hogy Csik és Háromszék közönségéből mindössze 60.000 lélek fog kapni és az is csak kársegélyt, olyan munka ez, mellyel nem hivalkodni lehet.

A mi ROVÁS-unk.

Andrássy hiába játsza a demokratát, tudjuk, hogy arisztokrata. Vázsonyi hiába lett valóságos belső titkos tanácsos, mi Andrássy mellett továbbra is demokratának tartjuk, nincs y a neve végén. Ezekből a példákban a mi szűk körünkben levonjuk a tanulságot: Tolnay főispán akárhányszor fordítja is meg köpenyegét, tudjuk, hogy a köpenyegben ugyanaz maradt, aki azelőtt volt benne.

Megint becsapás készül?

Még mindig folynak a kársegélyek revíziójára vonatkozó tárgyalások. Főispáni ígéret szerint már folyamatban is kell lennie a javaslatba hozott előlegek utalványozásának. És ime, mint a derült égből a villám, érkezik a belügyminiszter kommunikéje, mely fedezethiányon busong, a hatóságok tullepéseit panasolja s újfent kamatmentes kölcsönöket ígérget. Az ismert koalíciós recipe szerint nem jelent ez kevesebbet, csak annyit, hogy megint nem lesz pénz s a kormány a főispánok útján újból félrevezeti a revíziós eljárással a tönkretett székelységet.

A gyanus kommuniké, mely teljesen hivatalos, külföldben így hangzik:

A belügyminiszteriumban megkezdtek az

erdélyi hadikárok alapján engedélyezett segélyek tömeges kiutalását. A kormány ezidőszerint 16 millió koronát utalt ki a károsultak segélyezésére és ez összeg jelentékeny része szárvasmarhák beszerzésére fordítatik. E héten megtörténik az összes vármegyékben a károsultak segélyének folyósítása,

A károsultak segélyügyének minél gyorsabb elintézésére — hír szerint — minden intézkedés megtörtént. A belügyi kormány szerint a hatóságok sok esetben teljesen eltértek attól az alaptól, melyet az előző belügyminiszter idején e tárgyban kiadott első rendeletek megelőztek. Az államháztartás jelelegi helyzete nem teszi lehetővé, hogy a károsultakat olyan módon segélyezzék, amint kellene.

A kártérítés kielégítő keresztülvételére olyan összeg volna szükséges, a mely ma igénybe nem vehető, azért a minisztertanács annak idején azt az elvi álláspontot foglalta el, hogy egyelőre az állam a károsultakat csak abban az arányban segélyezi, a melyben azt szükségleteiknek legszerényebb biztosítása, háztartásuknak helyreállítása, korábbi foglalkozásuknak újból való megkezdése, általában talpraállásuk a legszigorubb takarékoság mellett indokoltá teszi. Természetes — mondja ez az elvi álláspont, — hogy olyan esetekben, mikor a károsult helyzete fedezetet nyújt, a segélyt kölcsön formájában adják. A miniszterelnök és a pénzügyminiszter gondoskodnak róla, hogy a kamatmentes kölcsönök gyors lebonyolítása biztosítva legyen.

Az ellenség által feldúlt, illetve megszállt területekről menekült lakosság egyébként néhány száz család kivételével, mindenütt hazaérkezett. A belügyminiszteriumból származó hírek szerint, széleskörű kormányzati intézkedések vannak folyamatban aziránt is, hogy a lakosság eredeti lakóhelyeit a leggyorsabban használható állapotba helyezték.

Dr. Tolnay Lajos főispán és a hebegők.

Főmunkatársunk utazásaközben a napokban egy csikszeredai uriemberrel találkozott. Kérdőzködött tőle, hogy mi újság otthon, mi hír van a főispánváltásról? Igen érdekes feleletet kapott.

— Mondják — kezdte — hogy néhány csikszeredai uriember Wekerle miniszterelnöknél járt panaszra a főispán ellen. Az előszobában várakoztak, midőn egyszerre kinyílik a miniszterelnök szobájának ajtaja s azon dr. Tolnay Lajos főispán lép ki. A csikszeredai urak szörnyen megijedtek és elkezdtek hebegni. Tolnay megkérdezte tőlük, hogy miben fáradoznak s miben lehetne segítségükre. Ismert nagyuri modorával csak növelte zavarukat s mégjobban hebegtek, dadogtak s valahogyan elmekegték, hogy azt hallották, hogy a főispán ur lemondott állásáról s ebben az irányban érdeklődnek a miniszterelnök urnál.

— Csak tessék — mondotta a főispán az ő modorával és eltávozott, a csikszeredai urak pedig csak tovább hebegtek, mekegték, dadogtak, makogtak kinos zavarukban.

— Érdekes — mondotta munkatársunk. — Kitől tetszett ezt hallani?

Az eredeti forrást nem tudta az illető uriember megnevezni.

Hogyan történt, mint történt az eset, azt legjobban tudhatják a főispán ur és a vele találkozott csikszeredai urak.

A mi értesülésünk szerint ebből a főispáni találkozásból egy szó sem igaz. Csak egy szép kis álom ez, egy gyönyörű mese! A csikszeredai urak nem szoktak hebegni, mekegni, dadogni. Csikszeredában ilyen faj nem létezik. A

csikszeredai urak már látták főispánt, földöntuli lénynek nem képzelik.

— Hát lemondott-e a főispán valóban? érdeklődött tovább munkatársunk.

— Azt mondják, hogy lemondott, de visszavonta lemondását, mások azt mondják, hogy nem mondott le, marad.

Nem tudjuk, beadta-e lemondását, de azt látjuk, maradni a történetek dacára szeretne. Aki komolyan menni akar, az elmegy. Ugron András ment, mert nem akart programjával ellentétbe jönni, Tolnayt sem tartják kötélen vissza, sőt annyira nem, hogy illetékes helyről nyert információk szerint „T o l n a y m e g y.” És ettől nem menti meg semmiféle felhívás a keringőre, hogy maradjon, semmiféle protekció.

Második programját még el sem mondtotta, már harmadik programmal is tartozik elvtársainak. Bizony ezekkel adós fog maradni, nem lesz ideje elmondani. Egykori vezére, a hűtlenül elhagyott gróf Károlyi Mihály Nagyváradon elítélőleg nyilatkozott az ilyen főispánokról, akik elárulták elveiket csak azért, hogy főispánok maradhassanak.

Pedig Tolnay így sem maradhat, neki menni kell!

Nem vagyunk hajlandók tűrni, hogy a jegyzőket továbbra is fenyegetéssel kényszeresse, hogy a hadikölcsönököt annál a banknál jegyeztessék, melynek ő igazgatósági tagja; ilyen hataimat a törvény nem ad a főispánoknak, ez a hatalommal visszaélés. Nem a nagyobb igazgatósági jutalékot irtgelyük tőle, de féltjük közállapotainkat az elzüllesztéstől.

Neki menni kell, mert nem tűrjük, hogy ismétlődjének az olyan törvénytelen törvényhatósági tagválasztások, a melyeknek az ő főispánosága alatt történtek, amelyeket még részletesebben is fogunk tárgyalni, ha távozása hamar be nem következik, de azon reményben, hogy ez már csak napok kérdése, viselt dolgival nem akarunk foglalkozni. Mert attól a pillanattól kezdve, ahogy főispáni hivatalától megválnak, nem lesz semmi közünk hozzá, mint nem volt, mielőtt ide jött. De amíg itt lesz, addig tanítani fogjuk a törvény tiszteletére.

Dr.

A háború.

A francia harterén a németek megkezdtek a franciák és angolok által régen várt offenzívát. Ahogy mondták mindennap, hogy várják s csodálatukat fejezték ki elmaradása felett, azt hihette volna valaki, hogy a német offenzívának sikere, vagy legalább tartós sikere nem lehet. Ha lett volna valaki, aki így gondolkozott volna a német jelentést olvasva első pillanatban ki-
jőzanodott volna tévedéséből.

Az első támadási napon a német trónörökös csapatainak támadása teljes sikerrel járt. Első rohamra kezükre jutott a Chemin des Dames hegyhát, melyet a franciák 1917-iki offenzívájukban heteken keresztül a legirtózatosabb emberpazarlással támadva sem tudtak elfoglalni, s csak az 1917-iki őszi német stratégiai visszavonulás juttatta kezükre. Hogy pedig hogyan felkészülve várta az entente a támadást, arra jellemző, hogy a rheims-soissons-i frontra az egységes francia-angol hadvezetőség a saint-quentini csatában megvert hadosztályokat tette — pihenni. Meg is hálálták ezt a fáradt angolok, s oly könnyen adták át az első állásokat, hogy eljárásukat a Wolff-ügynökség gyalázatos árulásnak bélyegezte. Mit mondhat még az Havas!

Május 28-án a német támadás tovább haladt, az áttörés mélységét helyenként 18 kilométerre terjesztették ki. Withura tábornok csapatai elfoglalták a Soissonst védő Condé erődöt, von Winckler, von Konta és von Schmettow tábornok hadseregei pedig körülbelül 30 kilométeres fronton átkeltek a Vesle folyón, von Isle tábornok csapatai pedig elfoglalták a Prouillytól északra fekvő magaslatokat és Villier Frangueux és Courcy helységeket. A hadifoglyok száma a tegnapi tizenöt ezerről huszonöt-

ezerre emelkedett, köztük volt egy francia és egy angol tábornok is.

Huszonklencsedike újabb diadalokat hozott a német zászlókra. Elestett e napon Crecy au Mont Imrigny és Cuffrisen kívül Soissons vára, melyben a francia-angol hadvezetőség erősen bizott. Ezenkívül a németek előrehaladtak a francia front másik saroktámasza, Rheims ellen is, melynek északi és északnyugati erődei eles-tek. A támadás eme harmadik napján a németek vethettek egy pillantást az óriási zsákmányra. A harminceötezer foglyon kívül nagy élelmiszerraktárak, lőszerraktárak, kórházak, repülőterek jutottak kezeikre.

A német repülők pedig, hogy a francia főváros is tudomást szerezzen az eseményekről, kétizben is bombázták s az óriáságyu újra működött. Pedig már legalább tizszer jelentették róla a franciák, hogy tüzeivel együtt megsemmisült.

Az olasz harterén is élénkség uralkodott. Diaz tábornok az egész fronton támadásokkal próbálkozgatott. Először a Pasubio területén próbálkozott, majd az Etsch és Brenta völgyeiben intézett egyszerre támadást, újabban pedig a Tonale területen próbálkozik. Talán azért, hogy ellensúlyozza a németek nyugati nagy győzzelmét. Voltak is némi sikerei; saját jelentése szerint 870 foglyot, 12 ágyut és 25 gépfegyvert szállított be.

A repülőtevékenység valamennyi fronton igen élénk volt. A németek egyetlen nap alatt 38 repülőgépet és öt kötött léggömböt lőttek le.

Legújabb jelentésünk:

Budapest, május 31. A Tonale vidékén a harci tevékenység tegnap csak időnként megújuló tüzérségi tüzelésre szorított. Caposiltól keletre visszavertünk egy támadást.

Yezérkar főnöke.

Berlin, május 31. A nagy főhadiszállítás jelenti:

Nyugati harter:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja: Váltakozó erősségű tüzérségi harcok.

A német trónörökös hadcsoportja:

Az Ailette-fronttól és az Oisetől délre a hátráló ellenséget az Oiseon és az Ailetten túl keményen üldözzük és elértük a Bredigniz—St. Paul—Trosly—Loire vonalat. Az Aisnetól északra folytonos harcok közben az ellenséget a Brioux—Chavigny vonal mögé vetettük vissza. Soissonstól délre a franciák lovasságot és gyalogságot vetettek heves ellentámadásba, azonban a támadók megsemmisítő tüzelésünkbe kerültek és vereséget szenvedtek. A Soissons és Hartemis közötti utat Férenél Tardenois felé átléptük. Délről a Marneon át és délkeletről érkező hadosztályok kétségbeesett ellentámadásaik dacára sem voltak képesek sikeresen ellenállni. Előrenyomuló hadosztályaink Arcy és Grand Rozey mellett áttörték az ellenség hátulso állásait. Fereon Tardenoisától délre elértük a Marne folyót. A Champvoissy, St. Gemme és Rancigny melletti magaslatok birtokunkban vannak. A Vesle déli partján Rheimstől nyugatra elfoglaltuk Gernigny, Guluyx és Tilloys helységeket. A foglyok száma és a zsákmány folyton növekszik. Eddig 45.000 foglyot, négyszáznál több ágyut és géppuskák ezreit zsákmányoltuk.

Ludendorff.

HIREK.

— A helybeli állami főgimnáziumban a tanítást június 6-án befejezik. Vizsgálatok nem lesznek. Ezek helyett június 7-től 14-ig összefoglaló ismétléseket tartanak s a bizonyítványokat június 15-én fogják kiosztani. A magánvizsgálatokat június 13-án és 14-én tartják meg.

— A Székelyföld. Sziny Lajos folyóiratának második száma igazolta ama várakozásokat, amelyeket az első szám olvasása közben hozzá fűztünk. Itoldalmi színvonalon álló tartalmából kiemelkedik Pakots József kitünő humoru elbeszélése, a Nagy ur, Pakots önéletrajza, Sziny Lajos mélyenszántó cikke, Tompa László és A bá István versei s Gáspár József közgazdasági cikke. A lap többi részét a rendes rovatok töltik ki.

— Halálozás. Udvari Veress Viktoria, Udvari Károly és neje szül. Nagy Emma nevelt leánya május 31-én hosszas betegség után elhunyt. Temetése jun. 2-án délután 3 órakor lesz.

— Bethlen István gróf miniszter lesz? Budapestről jelentik: A 8 Órai Újság értesülése szerint Bethlen István grófot legközelebb tárcá nélkül miniszterré nevezik ki és nemesak Erdély rekonstrukciójának feladatát bízzák rá, hanem hatáskörébe utalják az összes ellenségtől átvett területek vezetését. Kinevezésével egyidejűleg meg fog szünni az erdélyi királyi biztosság is.

— Sándor János katonafiai. Sándor János volt belügyminiszternek két fia tünt el a háboruban. Az idősebbik János, a háboru elején elment a harterre és máig nem adott életjelet magáról. A volt miniszter kisebbik, István nevű fiáról kiderült, hogy hadifogságba került. Ez több mint két évvel ezelőtt történt s azóta Sándor János erről a fiáról sem kapott hírt. Most a kisebbik fiu szerencsésen megszabadulva Oroszországból Budapestre érkezett, a kiállott szenvedésektől és betegségtől gyengélkedve, de azért jó kondícióban örülve a boldog családi viszonylatának.

— Megszűnt a Passierschein! Az oláh béke ratifikálása magával hozza a keleti harter teljes feloszlását és az ugynevezett belső hadművelleti területek megszüntetését. Ennek egyik biztos jele, hogy Brassóba pünkösdi vasárnap felsőbb helyről jött távirati rendeletre megszüntették a belső hadművelleti területre való utazhatáshoz szükséges igazolványok helyett az ugynevezett Passierscheinokat.

— Hadiszállítási információs iroda. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara közli az érdeklődőkkel, hogy a cs. és kir. hadügyminiszter Budapesten információs irodát állított fel, melynek feladata:

1. az általános szállítási feltételekről szóbeli vagy írásbeli felvilágosítások nyújtása,
2. az érdekelteket az esetről esetre szükségessé vált beszerzésekről értesíteni.

Az információs szolgálat egyelőre csak a cs. és kir. hadügyminiszterium 12. és 13. osztályába (ellátás, ruházat és felszerelés) tartozó szállításokra terjed ki. Az iroda vezetője Nemenz Emil hadbiztos, aki a budapesti katonai parancsnokság hadbiztosságának kebelébe tartozik.

— Keleti mintavásár Budapesten. A magyar kereskedelmi és iparkamarákkal együtt a budapesti kereskedelmi és iparkamara, export-célú, keleti mintavásárja folyó évben augusztus 16—22. napokon lesz Budapesten. Tájékozást ad a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara.

Laptulajdonos és kiadó:

Sándory Mihály Gyergyószentmiklós.

Jó házból való fiu
kereskedő-tanoncnak
felvétetik Burján és Székely kereskedésében Gyergyószentmiklós.